

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 175

van **LYDIA PEETERS**

datum: 6 december 2017

aan **JOKE SCHAUVLIEGE**

VLAAMS MINISTER VAN OMGEVING, NATUUR EN LANDBOUW

AGNAS-project - Stand van zaken

Conform het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) dient de open ruimte in het buitengebied maximaal gevrijwaard voor landbouw, natuur en bos. Hierbij werd in 1997 ook kwantitatieve doelstelling opgenomen, meer bepaald:

- 750.000 ha 'beroepslandbouw';
- 150.000 ha 'reservaat en natuur';
- 53.000 ha 'bos'.

Dat is een toename met 38.000 ha natuurgebied en 10.000 ha bosgebied en een afname van 56.000 ha landbouwgebied. Dit is respectievelijk 55 %, 11 % en 4 % van het Vlaamse grondgebied.

Om dit te realiseren werd het AGNAS-proces opgestart (Afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur).

Dit afbakeningsproces verliep in twee fasen: in de eerste fase (1997-2003) werd ca. 86.500 ha bestaand natuurgebied aangeduid als onderdeel van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN). In de tweede fase sinds 2004 worden de landbouwgebieden en de resterende natuur- en bosgebieden afgebakend via een ruimtelijk visie, die het kader vormt voor het opmaken van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen.

De Vlaamse Regering richtte tevens een coördinatieplatform op met o.m. vertegenwoordigers van de verschillende beleidsvelden en de natuur- en landbouworganisaties. Dit coördinatieplatform maakt jaarlijks een 'gebiedsgericht programma' ter uitvoering van de afbakening zoals ze is opgenomen in de Ruimtelijke visie.

In de beleidsbrief Omgeving 2017-2018 lezen we dat er nieuwe ruimtelijke uitvoeringsplannen worden gestart om verder invulling te geven aan de taakstelling voor AGNAS. De minister geeft tevens aan te willen evolueren naar een beleidsdomein overschrijdende programmering en in te zetten op gebiedsgerichte samenwerking en geïntegreerde aanpak. De Programmacommissie Landinrichting zal advies verlenen over de prioritaire inzet van geïntegreerde inrichtingsprojecten, zo lezen we verder.

Op de website Ruimte Vlaanderen kunnen we een stand van zaken vinden van 'de afgeronde en lopende goedkeuringsprocedures' alsook van 'de lopende of de op te starten overlegprocessen' en dit voor de diverse regio's.

Het is evenwel niet duidelijk in welke mate de bindende en de kwantitatieve vooropgestelde doelstellingen in het kader van het AGNAS-proces gerealiseerd zijn.

1. Wat is de huidige stand van zaken van het globale AGNAS-proces en hoeveel afgebakende gebieden werden inmiddels opgenomen in een gewestelijk RUP?

Graag een overzicht van de bijkomend gerealiseerde hectare landbouw, bos en natuurgebied per provincie vanaf 2004 tot heden.

2. Hoever staat het met de realisatie van de kwantitatieve vooropgestelde doelstellingen indien alle afgeronde en lopende goedkeuringsprocedures vermeld op de website tot een goed einde zijn gebracht en tegen wanneeris dit voorzien volgens de huidige planning?

Graag een opgave per hectare en per provincie/regio.

3. Hoe raamt de minister de kwantitatieve vooropgestelde doelstellingen indien alle lopende of op te starten overlegprocedures resulteren in een goedgekeurd gewestelijk RUP en tegen wanneer is dit voorzien volgens de huidige planning?

Graag een opgave per hectare en per provincie/regio.

4. Het coördinatieplatform maakt jaarlijks een 'gebiedsgericht programma' om na te gaan voor welke gebieden een RUP kan opgestart.

Graag inzage in het meest recente gebiedsgericht programma.

5. Wat verwacht de minister van beleidsdomeinoverschrijdende programmering meer dan operationele beleidsafstemming tussen de bevoegdheden milieu, landbouw en ruimtelijke ordening waarvoor ze functioneel bevoegd is?

6. Wanneer verwacht de minister het advies van de Programmacommissie Landinrichting over de prioritaire inzet van geïntegreerde inrichtingsprojecten?

7. Naast de gewestelijke planprocessen in het kader van AGNAS maken ook provinciale en gemeentelijke besturen RUP's.

Hoe vaak kwamen deze RUP's in conflict met de reeds eerder afgebakende gebieden of de ruimtelijke visie en hoeveel hectare afgebakende gebieden kreeg toch een andere bestemming.

Graag een overzicht per provincie vanaf 2004 tot heden.

ANTWOORD

op vraag nr. 175 van 6 december 2017

van **LYDIA PEETERS**

1. Het aantal ruimtelijke uitvoeringsplannen is in wezen geen relevante parameter om de voortgang van de realisatie van de gewenste natuurlijke en agrarische structuur te monitoren gezien de grootte van de plannen zeer sterk varieert. Het gaat om een 50-tal ruimtelijke uitvoeringsplannen die definitief of voorlopig vastgesteld werden. De lijst kan geconsulteerd worden op

<https://www.ruimtevlaanderen.be/NL/Diensten/GRUPS/GRUPS-overzicht-per-thema#>.

De oppervlakte van de gebieden per bestemmingscategorie die in meer of min worden vastgelegd, zijn steeds opgenomen in het hoofdstuk met een ruimtebalans in de toelichtingsnota van het RUP, die op dezelfde website geconsulteerd kan worden.

Naast de ruimtelijke uitvoeringsplannen die als AGNAS-RUP gecategoriseerd worden, worden er ook onderdelen van de gewenste natuurlijke en agrarische structuur vastgelegd via andere ruimtelijke uitvoeringsplannen, zoals bv. via de RUP's voor de stedelijke gebieden of zeehavens.

De voortgang van de realisatie van de kwantitatieve taakstellingen uit het RSV wordt daarom opgevolgd via de monitoring van de evolutie van de bestemmingen per bestemmingscategorie voor de totaliteit van de ruimtelijke plannen die op gemeentelijk, provinciaal en gewestelijk niveau gemaakt worden, de zogenaamde 'ruimteboekhouding'. In de rapportering over de ruimteboekhouding worden het RSV-referentiejaar 1994, de oorspronkelijke RSV-planhorizon 2007 en de actuele situatie weergegeven voor de totaliteit van het Vlaams gewest. Gezien het een Vlaamse beleidsdoelstelling is, wordt géén opdeling per provincie gemaakt. Op 1 juli 2017 waren dit de oppervlaktes per bestemmingscategorie voor de bestemmingscategorieën landbouw, natuur en bos:

bestemmings-categorie	totaal 1/1/1994	totaal 1/1/2007	totaal 1/7/2017	saldo 1/1/1994 -1/7/2017	doelstelling RSV
Natuur	111.100	122.500	127.600	16.500	150.000
Bos	42.300	44.300	45.500	3.200	53.000
Landbouw	807.600	794.500	784.600	-23.000	750.000

2. Medio 2017 is van de doelstelling om bijkomend 48.000 ha natuur en bos vast te leggen 19.700 ha gerealiseerd, zijnde ca. 41%. Er wordt geraamd dat het pakket ruimtelijke uitvoeringsplannen dat in voorbereiding is en mogelijk deze legislatuur nog tot een definitieve of voorlopige vaststelling leidt netto ca. 2.000 ha bijkomende natuur- en bosgebieden zal vastleggen, waarmee in totaal 45% van de doelstelling gerealiseerd zou zijn. Exacte cijfers per plan kunnen pas gegeven worden op het ogenblik dat het plan voorlopig of definitief vastgesteld is en de definitieve intekening van de verschillende bestemmingen is gebeurd.
3. In de nota's met de ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos die per buitengebiedregio zijn opgesteld, zijn per regio richtcijfers opgenomen voor de gewenste oppervlakte landbouw-, natuur- en bosgebied die hun basis vinden in de destijds door AMINAL opgestelde sectorale kaarten van de gewenste agrarische structuur (GAS) en de gewenste natuur- en bosstructuur (GNBS). Die ruimtelijke

visies zijn consulteerbaar op www.vlaanderen.be/agnas. De richtcijfers zijn steeds in het inleidend hoofdstuk van de nota gewenste ruimtelijke structuur terug te vinden (§ 2.3).

De ruimtelijke visie per buitengebiedregio is in eerste instantie een kwalitatieve ruimtelijke visie waarin de verschillende sectorale visies onderling afgewogen werden zonder een exacte kwantitatieve doelstelling per op te maken ruimtelijk uitvoeringsplan te bepalen. Bij de opmaak van deze ruimtelijke uitvoeringsplannen wordt dus in eerste instantie vertrokken van deze kwalitatieve visie en niet van een kwantitatieve doelstelling.

Het is niet mogelijk een planning te geven voor de totaliteit van de taakstelling voor de bijkomend af te bakenen natuur- en bosgebieden en vast te leggen landbouwgebieden. Dat is niet zo voorzien in het plan van aanpak dat de Vlaamse Regering in 2010 goedkeurde. De realisatie van de taakstellingen uit het RSV voor landbouw, natuur en bos is een continu proces dat stapsgewijs via concrete planprocessen invulling krijgt via een jaarlijks te actualiseren gebiedsgericht programma. De voortgang daarvan is afhankelijk van zeer veel factoren zoals de beschikbare capaciteit aan mensen en middelen bij de verschillende Vlaamse overheidsdiensten, het draagvlak bij lokale besturen en middenveldorganisaties, de medewerking vanuit de gemeenten en provincies of private actoren als partners bij de realisatie van bijkomende natuur- en bosgebieden op hun grondgebied, de mate waarin concrete inrichtingsprojecten ter realisatie van deze natuur- en bosgebieden of de inrichting van landbouwgebieden vorm gegeven kunnen worden, de opportuniteiten die ontstaan om delen van de gewenste natuur- en bosstructuur te realiseren als onderdeel van planningsprocessen voor infrastructuurprojecten, stedelijke gebieden of gebieden voor economische activiteiten...

De filosofie van een eindtoestandsplanning waarbij voor het volledige grondgebied gebiedsdekkend enkel bestemmingen vastgelegd worden, is door de evoluties in de planningspraktijk én de regelgeving daaromtrent reeds lang achterhaald, wat ik ook uitgebreid gerapporteerd heb aan de Vlaamse Regering in de mededeling van december 2014 over de evaluatie van het AGNAS-proces bij het begin van deze legislatuur. Een inschatting maken van wanneer de afbakening van de gebieden van de agrarische en natuurlijke structuur helemaal tot de laatste hectare afgerond zal zijn, is dus niet mogelijk.

4. Het actuele gebiedsgericht programma kan steeds geconsulteerd worden op <https://rsv.ruimtevlaanderen.be/RSV/Ruimtelijk-Structuurplan-Vlaanderen/Planningsprocessen/Landbouw-natuur-en-bos/Gebiedsgericht-programma>
5. Verschillende beleidsbeslissingen van de Vlaamse Regering leiden tot programma's van gebiedsgerichte initiatieven in de open ruimte die mee de prioriteiten bepalen voor de op te maken gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen voor landbouw, natuur en bos. Het gaat dan bv. om acties uit het Geactualiseerd Sigmaplan, de stroomgebiedbeheerplannen, de Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen, de vastgestelde landschapsatlas... of inrichtingsprojecten (natuurinrichting, landinrichting, ruilverkaveling). Conform het plan van aanpak dat de Vlaamse Regering in 2010 goedkeurde en de evaluatie van 2014 is het coördinatieplatform AGNAS het orgaan waarin de verschillende betrokken departementen, agentschappen, kabinetten en de natuur- en landbouworganisaties de programmering van de op te maken ruimtelijke uitvoeringsplannen voor de open ruimte maximaal afstemmen op de prioriteiten en investeringsprogramma's van de verschillende partners, maar ook de partners prioriteiten onderling op elkaar afstemmen zodat capaciteit en middelen maximaal gebundeld ingezet kunnen worden en tot effectieve realisaties op het terrein leiden.

6. Tegen het einde van deze legislatuur streeft de programmacommissie landinrichting naar een zicht op prioritaire gebieden waar een geïntegreerde aanpak via de inzet van het instrument landinrichting aan de orde is op basis van het samenleggen van programma's in de open ruimte vanuit de entiteiten die vertegenwoordigd zijn in de programmacommissie (VMM, Departement Landbouw en Visserij, OVAM, MOW, VLM, ANB, Departement Omgeving, VVP en VVSG, Toerisme Vlaanderen, Onroerend Erfgoed). Er wordt momenteel geïnventariseerd in welke gebieden die verschillende instanties de volgende legislatuur zélf mensen en middelen plannen te investeren en of ze verwachten dat er in die gebieden inrichtingsnoden zijn. De programmacommissie past geen afweging toe op deze inrichtingsnoden. De oefening heeft een pro-actieve functie in het afstemmen van Vlaamse initiatieven op vlak van inrichting en beheer. Het betreft een basis voor een advies over het landinrichtingsbeleid.

In 2018 finaliseert de programmacommissie haar leidraad bij de afweging van inrichtingsvragen. Deze leidraad levert de bouwstenen om te komen tot een advies over de programmering van landinrichtingsprojecten en kan vanaf dan gehanteerd worden op de voorliggende en toekomstige inrichtingsvragen.

7. Gemeenten en provincies kunnen in regel geen ruimtelijke uitvoeringsplannen maken die afwijken van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen, tenzij daar expliciet instemming voor verleend wordt. Er werd tot op heden slechts twee maal instemming verleend aan gemeenten om zeer beperkt af te wijken van vastgestelde AGNAS-RUP's (naast een aantal afwijkingen van afgebakende stedelijke gebieden en een historisch gegroeid bedrijf):
- BVR 28/10/2016: Kruibeke. Afwijking van het GRUP 'GOG Kruibeke – Bazel – Rupelmonde'. De instemming heeft betrekking op de aanvulling van de voorschriften van artikel 2 'Gebied voor waterbeheersing' ter hoogte van een perceel gelegen in Broekdam Noord (1e afdeling, sectie B, nr. 319D) met de bepaling dat de aanleg van een parking in waterdoorlatende materialen toegelaten is.
 - BVR 30/06/2017: Wervik. Afwijking van het GRUP 'Leievallei en open ruimte omgeving Kortrijk'. De instemming heeft betrekking op het hernemen van de gewestplanbestemming voor één kadastraal perceel dat per vergissing binnen het GRUP was opgenomen.

Er zijn geen systematische gegevens over het aantal gemeentelijke of provinciale planningsinitiatieven die de afgelopen jaren negatief geadviseerd werden wegens strijdigheid met de AGNAS-visie.